

УДК 504.453.054(477.84)

**РОДЮЧІСТЬ ҐРУНТІВ ЗБОРІВСЬКОГО РАЙОНУ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**¹Проданова М.В., ¹Гуменюк Г.Б., ¹Шимонюк Т.М.,
¹Хоменчук В.О¹, ²Зіньковська Н.Г.²**

¹Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

²Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені
Тараса Шевченка

E-mail: gumenjuk@chem-bio.com.ua

Зборівсько-Заліщицький агроґрунтовий район (Тернопільська область) розташований у межах однієї геоморфологічної області – Волино-Подільської височини, яка обмежена Придністровською структурно-пластовою глибоко розчленованою рівниною. Чорноземи опідзолені вкривають площу більш ніж 356 тис. га, що становить 34,5% від усіх сільськогосподарських угідь Тернопільщини. Ці ґрунти поширені на плато і пологіх схилах більш низького рівня, ніж темно-сірі опідзолені ґрунти і сформувалися на лесах і лесоподібних суглинках, які підстеляються вапняками, глинами, або давньоалювіальними відкладами. Найбільшу площу чорноземи опідзолені займають у межиріччі річок Стрипи та Серету, простягаючись суцільною смугою від м. Зборів до м. Заліщики. Профіль цих ґрунтів відзначається глибокою гумусованістю до глибини 80–90 см, яка інколи спостерігається у вигляді плям і затьоків у материнській породі, досягаючи глибини 120–130 см [1]. Уміст гумусу у ґрунті є одним із найважливіших показників який характеризує його родючість і, відповідно, широко використовується для екологічного моніторингу. Кожен тип ґрунту має характерні для нього показники вмісту гумусу які формуються під впливом природних факторів.

Для виконання експериментальних досліджень, які дали змогу визначити якісний стан земель, стан ґрунтового покриву, який використовується для потреб сільськогосподарського виробництва було обрано земельна ділянка сільськогосподарського призначення, що розташована в межах м. Зборова. Для визначення родючості ґрунтів визначали

кислотність, вміст гумусу, легкогідролізованого азоту, рухомого фосфору та обмінного калію.

Найкращими за своїми характеристиками ґрунтами області вважаються чорноземи опідзолені, які частково і поширені у Зборівському районі (у досліджуваному сільськогосподарському угідді м. Зборова вміст гумусу становить 3,23% (високий

Легкогідролізований азот є показником динамічним, який характеризується істотною часовою і просторовою мінливістю протягом вегетації. Ґрунти досліджуваного населеного пункту м. Зборова характеризуються середнім вмістом легкогідролізованого азоту 149,95 мг/кг.

Згідно із отриманими даними, рухомий фосфор на досліджених сільськогосподарських угіддях має підвищений вміст 353,54 мг/кг. Потреба в фосфорі особливо велика на початку сезону для формування коренів, а також пізніше в період цвітіння і зав'язування плодів.

Достатнє забезпечення ґрунту обмінним калієм є важливою передумовою продуктивності угіддя. Достатня присутність калію забезпечує блокування надходження радіонуклідів у рослини [3].

Вченими доведено, що йони калію беруть участь у забезпеченні основних фізико-хімічних властивостей протоплазми рослинної клітини, зокрема її пластичності, в'язкості, та обводненості. Цим самим достатня наявність обмінного калію у ґрунті забезпечує морозостійкість рослин, а також їх стійкість до посухи. Ґрунти досліджуваного господарства добре забезпечені обмінним калієм, а та характеризуються високим його вмістом 774 мг/кг ґрунту (дуже високий) .

Встановлено, що важлива роль у родючості ґрунтів та їхній придатності до вимог спеціальних сировинних зон належить кислотності.

Ґрунти дослідженого сільськогосподарського угіддя м. Зборова мають нейтральний ступінь кислотності ($pH=6,84\pm 0,44$).

Найбільш поширеними ґрунтами на Тернопільщині, зокрема у Зборівському районі є чорноземні ґрунти, до складу яких входять чорноземи опідзолені, чорноземи типові мало гумусні, чорноземи вилугувані і характеризуються вищим вмістом гумусу, кращим водно-повітряним і тепловим режимами, високою насиченістю основами, нейтральною реакцією

грунтового розчину, високими запасами поживних речовин, а їх потенційна родючість має досить високий рівень [2].

Дані наших досліджень дають підстави стверджувати про екологічну придатність дослідженого сільськогосподарського угіддя, що знаходиться в місті Зборові для вирощування якісної сільськогосподарської продукції.

1. Андрущенко Г. О. Грунти Західних областей УРСР. Львів; Дубляни: Вільна Україна, 1970. 184 с.
2. Брошак І.С., Никеруй С.С., Вітровий А.О., Ориник Б.І., Скаржинський В.Ф. Моніторинг ґрунтів, шляхи покращення родючості та екологічної безпеки ґрунтів Тернопільської області. Монографія. Тернопіль: ВПЦ – Економічна думка, 2013. 160 с
3. Ткаченко М. журнал «TheUkrainianFarmer» 1, 2011(Електронний ресурс). / Режим доступу: www.agrotimes.net./journals

УДК 582.923.1+58.018

**ОСОБЛИВОСТІ ВОДНОГО РЕЖИМУ РОСЛИН ВИДІВ
РОДУ *CARLINA* L. В УМОВАХ *IN VITRO***

**Процюк О.Р., Кравець Н.Б., Грицак Л.Р., Квятковська А.В.,
Дробик Н.М.**

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

E-mail: zibrol34@gmail.com

У наш час великою популярністю та розповсюдженістю користуються лікарські засоби природного походження, а саме виготовлені з рослинної сировини. Це обумовлено тим, що фітозасоби сприяють збагаченню резервів організму, підвищують його резистентність та використовуються у комплексній терапії при різних захворюваннях [3]. Заготівля лікарської сировини призводить до виснаження запасів рослин у регіонах з великою щільністю населення. Одним із шляхів збереження лікарських рослин і найбільш повного їх використання є введення їх в культуру *in vitro* [2].